

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR

DEN SVENSKA KVINNORÖRELSEN

UTGIVEN AV

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

REDAKTÖR:

MARGARETA
VON KONOW

I N N E H Å L L

Utvecklingens hjul. Av Axianne Thorstenson.

Esseldes verk. Av Sigrid Leijonhufvud.

Lotten Dahlgren in memoriam. Av Sigrid Ulrich.

Yrkesinspektion — erfarenheter och synpunkter. Av Kerstin Hesselgren.

"Fråga mig om allt!" Intervju med förbundssekr. Av Delila.

Synpunkter på gymnasiereformen. Av Johan Bergman.

Ur motionsfloden.

Är traktatsvägen en framkomlig väg för kvinnosaken? Av Anna T. Nilsson.

Vad önskar Ni av radion?

Vårt enda kvinnofängelse under debatt.

Kretsmeddelanden.

ÅRGÅNG 21

FEBRUARI 1934

Planera redan nu årets semesterresa

Svenska Amerika Linien Kryssnings- program för 1934

bjuder på mycken
omväxling. Nöjesre-
sor ordnas på alla
årstider mot söder,
norr, öster o. väster.

Följ med någon av nedanstående turer:

“DROTTNINGHOLMS“ PÅSKKRYSSNING till SÖDERN
29 mars till 15 april anlöpande Cadiz (Sevilla), Casablanca, Teneriffa,
Madeira, Lissabon. — Minimipris kr. 375:—.

“KUNGSHOLMS“ PINGSTKRYSSNING till norska fjordar
19 maj till 22 maj. — Minimipris kr. 95:—.

“GRIPSHOLMS“ ÖSTERSJÖKRYSSNING 7 juni till 14 juni
anlöpande Helsingfors, Reval och Visby. — Minimipris Kr. 180:—.

**“DROTTNINGHOLMS“ MIDSOMMARKRYSSNING till
NORDKAP** och norska fjordar 22 juni till 3 juli anlöpande Trond-
heim, Hammerfest, Nordkap, Lyngseidet, Aandalsnes, Merok, Olden
och Bergen. — Minimipris kr. 225:—.

“DROTTNINGHOLM“ till SÖDERN 27 juli till 11 augusti
under den bästa semestertiden, med besök i Nordvästspanien, Casa-
blanca, Funchal på Madeira och Lissabon. — Minimipris kr. 375:—.

“GRIPSHOLMS“ ANDRA ÖSTERSJÖKRYSSNING 4 till
16 augusti anlöpande Köpenhamn, Visby, Helsingfors, Leningrad,
Stockholm. — Minimipris kr. 350:—.

Billiga MEDELHAVSRESOR med lastbåt. 6—8 veckors
rundresa med **Svenska Orient Linien**s motorfartyg Skandinavien—
Levanten—Skandinavien för 815 kr. Till Egypten eller Grekland för 340 kr.

Goda bekvämligheter. Utomordentlig rekreation. Seglingar c:a 3 ggr i mån.

Broschyrer med närmare uppgifter om resorna genom resebyråerna eller direkt från

SVENSKA AMERIKA LINIEN
Göteborg — Stockholm — Malmö — Hälsingborg

HERTHA

ÅRGÅNG XXI

FEBRUARI 1934

HÄFTE 2

UTVECKLINGENS

HJUL.

Den gifta kvinnans arbete i allmän tjänst är ånyo föremål för riksdagens uppmärksamhet. Ett flertal motioner föreligga i Andra kammaren och arbetslösheten bland de unga är den gemensamma utgångspunkten. I avsikt att skapa nya förvisso välbehövliga förvärvsmöjligheter åt ungdomen rikta sig de flesta av motionärerna även mot statstjänstemännens bisysslor och påyrka i större eller mindre utsträckning ett sänkande av pensionsåldern. Emellertid är gift kvinnas förvärvsarbete ett tema, som ingen av dem förbigår. De fortsätta därmed en diskussion, som redan pågått i åratal och där alla argument för och emot upprepats i det oändliga.

Hittills ha alla försök att rubba gift kvinnas likaberättigande till statstjänst misslyckats. Genom årets skilda förslag till utredning angående olika möjligheter att minska de gifta kvinnornas antal i allmän tjänst — kommunal likaväl som statlig — går

också ett erkännande att frågan är ömtålig och att många goda skäl kunna åberopas för att låta allt vara som det är. De förslagsställare, som så skriva, låta i allmänhet förstå, att de begränsa frågan till fall, då familjen är väl försörjd genom mannens förvärv och att de önska en lösning på frivillighetens grund. En motionär, som ser en framkomlig väg till ökad uppdelning av arbetstillfällena i tillstånd till halvtidstjänstgöring för gift kvinna, kompletterar sin framställning med tillägget att för principens skull samma anordning bör gälla för män och ogifta kvinnor. Även den, som betvivlar, att halvtidstjänstgöringen är genomförbar, har alltså tillfälle konstatera, att vad som från kvinnohåll talats om likställdhet icke förklingat alldeles ohört.

Men i 1934 års motioner ljuda också andra toner. På ett håll påstås med frejdigt mod, att det nuvarande tillståndet ej längre kan tolereras, att en utbredd opinion fordrar ett positivt ingripande. Kan detta vara riktigt? Snarare synes det, att vår mångskiftande tid bör ha lärt en var att fördraga mångahanda och att, när

HUR OFTA
använder
Ni ättika?

Säkert varenda dag, på bordet, till matlagningen, till inläggningar och till övriga hushållsändamål. En pålitlig ättika är

FALU-ÄTTIKA

allas oförgrifliga meningar energiskt predikas på torgen, det är mer än en opinion, som blir utbredd.

Betänkligare saker finnas emellertid att draga upp ur den speciella motionsflod, som här behandlas. Sålunda begäres utredning angående äkta makars samtidiga anställning i statstjänst. Vem som eventuellt skall stryka på foten utsäges icke direkt, men är ändå av exemplifieringen fullt genomskinligt. En annan grupp motionärer som påtagligen hämtat inspiration från ett stort grannland söder om Östersjön, framkasta, att när mannens inkomst bereder familjen skälig försörjning, det bör bero av Kungl. Maj:ts medgivande i det enskilda fallet huruvida hustrun får inneha statstjänst eller kommunal befattning.

Sådana förslag eller tankar verka alldeles främmande för vad som blivit svenskt åskådningssätt. Självfallet strida de mot gällande lag och författningar samt ytterst mot grundlag. Detta sista ger andrum och plats för citatet — it's a long way to Tipperary.

För övrigt torde det inte gå att vrida utvecklingens hjul tillbaka på det ekonomiska området lika litet eller kanske ändå mindre än på något annat. Som princip för livsföringen i det nutida samhället står, att kvinnan liksom mannen är skyldig att sörja för sig själv. I överensstämmelse härmed är lagen av 1923, som ger kvinna samma rätt som man att inneha statstjänst och den nya giftermålsbalken av 1920, som stadgar att båda makarna äro skyldiga att bidra till familjens underhåll.

Försvvararna av den gifta kvinnans rätt till förvärvsarbete, eller med andra ord rätt till ekonomisk självständighet, ha alltså god grund att stödja på. De åter, som söka rucka

på denna rätt, ha ännu ej hunnit upptäcka dess solida fundament och få finna sig i att räknas till de långsamma. En högst otidsenlig egenskap.

AXIANNE THORSTENSON.

Donation.

Givaren av Anonym Donation n:r 4 har med anledning av förbundets i år inträffande 50-årsjubileum till samma fond överlämnat ytterligare 3,000:— kronor. Enligt donators bestämmelse skall avkastningen utgå till förbundets allmänna verksamhet. Fonden uppgår nu till 13,000:— kronor.

Jubileumsfonden.

Nya bidrag:

Från Halmstadskretsen	200:—
„ Norrköpingskretsen ..	200:—
„ Fredrika-Bremerskolan gm Sthlmskretsen	300:—
„ Fru Anna Julin	5:—
„ E. R.	25:—
„ Bibliotekarie Laura Stridsberg	35:—
„ Fröken Stina Isacson ..	6:—
„ Fröken Louise v. Rosen	10:—
„ ”En fyrtiofemåring” ..	45:—

Summa kr. 826:

Härmed utgör fondens belopp 976:—

Insamlingsfonden.

Nya bidrag:

Från Båstadskretsen	11:50
„ medl. av Sthlmskretsen	8:40

Summa kr. 19:90

Härmed utgör fondens belopp

kr. 68,464:79

Ny sjuksköterskebyrå.

På initiativ av medlemmar av direktionen för Centrallasarettet i Västerås har tillkommit en sjuksköterskebyrå därstädes, som bär Fredrika-Bremer-Förbundets namn och för vilken förbundet erhållit godkännande av Kungl. Medicinalstyrelsen.

HYDROX

är det rätta för behandling av golv och linoleummattor. Begär prosp.

A.-B. Alfort & Cronholm
S T O C K H O L M 3

Förf. *Sigrid Leijonhufvud*:

ESSELDES VERK.

Sophie Leijonhufvud Adlersparre.

DÅ EN DECEMBERKVÄLL FÖR femtio år sedan den svenska kvinnörelsen koncentrerades i en organisation, hade stiftarinnan, fru S. L.—d Adlersparre, redan på ett förberedande möte genomdrivit att organisationen skulle bära Fredrika Bremers namn. I den för huvudstadens kulturkretsar representativa samling, som deltog i beslutet om förbundet, var det både en och annan, som ryckte på axlarna åt idén att uppkalla det efter en "föråldrad romanförfattarinna", men Esseldes vilja har segrat. Därmed hade också det nystiftade förbundets arbete på närliggande praktiska frågor redan från sin anspråkslösa början inriktats mot höga ideella mål.

Herthas serie jubileumsartiklar fortsätter här med Esselde, vars banbrytande verksamhet närmare belyses.

Esselde — Sophie Leijonhufvud Adlersparres kända signatur i den av henne och Rosalie Olivecrona gemensamt våren 1859 startade publikationen *Tidskrift för hemmet*, som blev av största betydelse för den begynnande kvinnörelsen — hade en samlad erfarenhet från tjugufem års arbete i de kvinnliga intressenas tjänst, då hon gjorde upp planen till Fredrika - Bremer - Förbundet. Hon var en boren ledare, och på hennes initiativ hade sådana företag växt upp som Renskrivningsbyrån, Stockholms läsesalong, Handarbetets vänner. Många och långt ifrån alltid lättmanövrerade voro de trådar, som löpte samman i hennes "örnarede" uppe på Söderbranten, med den dominerande utsikten över Stockholm, redan innan förbundet kom till.

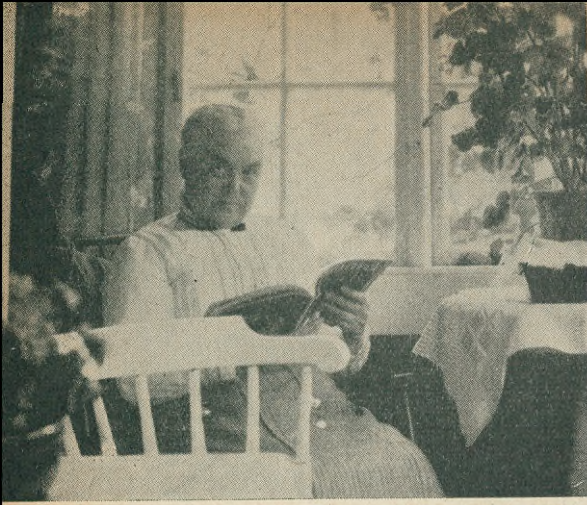
Fredrika-Bremer-Förbundet blev dock Esseldes egentliga livsverk, och det är betecknande att hennes åren igenom alla svårigheter till trots fullföljda tidskrift fick sin omedelbara fortsättning i förbundets organ *Dagny*. Det har träffande sagts om Esselde, att hon hade "en statsmans förmåga att finna rätt person för rätt arbete", och den förmågan visade sig inte minst när det gällde förbundets start. Att sådana krafter som Mina Forsell och Gertrud Adelborg från början knötos till byrån, att Mathilda Silows energi och entusiasm sattes in i det viktiga arbetet för yrkes- och studiestipendier — det röjer bland mycket annat Esseldes intuitiva blick

DRICK RAMLÖSA

Sveriges förnämsta naturligt alkaliska vatten.

Äkta endast med vidstående varumärke på etiketten.

LOTTEN DAHLGREN IN MEMORIAM.

Av

SIGRID ULRICH.

*"Och därför känns som en sol gått ner,
när detta hjärta ej klappar mer."*

Dessa ord, som jag tyvärr ej kan komma ihåg varifrån de härstamma, ha gång på gång ljudit för mig allt sedan dödsbudet nådde mig. Ty

för människor. Hon ställde stora krav på sina medarbetare, men hade också en viss rätt att göra det, ty hon krävde alltid mest av sig själv.

Esselde upplevde att Fredrika Bremer-Förbundet, den skapelse som hennes bästa framtidsförhoppningar anknöto sig till, fyllde sitt första decennium och då hade att inregistrera goda och lovande insatser på ett flertal olika områden. Stiftarinnan talar vid en återblick på de tio åren om "vilken oväntad framgång" förbundets arbete rönt och ser förhoppningsfullt mot en framtid, då kvinnorna vid sitt "inträde i det medborgerliga livet" inte skola "stanna vid att vara ett blott eko av männen, utan förstå att i arbetet för familjens likasom för folkets väl inlägga sin egen bästa och ädlaste kraft *moderlighetens*".

Det är en framtidsvision i släkt med Fredrika Bremers. Alla olikhe-

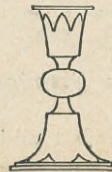
sannerligen — det var ett rikt och varmt hjärta som upphörde att slå söndagen den 14 januari 1934. Många stora pund voro *Lotten Dahlgren* förlänade och alla nyttjade hon ädelt och samvetsgrant, men allra främst

ter till trots hade samma levande tro på en kommande utveckling besjälade den av åren böjda drömmande och framtidsspanande enslingen i de höga gemaken ute på Årsta och tidskriftsredaktrisen i Stockholm, fylld av sjudande verksamhetsiver, med händerna fulla av praktiska uppgifter. Den personliga kontakten dem emellan, sedan Fredrika Bremer återvänt hem från sina mångåriga pilgrimsfärder, hade också ganska snart resulterat i att hon, på tal om kvinnans betydelse för samhället, till Esselde uttalat sin förhoppning om "fortfarande samverkan i anda och sanning till ett gemensamt mål, som ej kan uppskattas nog högt".

Fredrika Bremer hade, då hon nedskrev dessa ord, inte många år kvar att leva. Men den samverkan hon önskat fick två decennier senare sin tydliga manifestation i det förbund som bär hennes namn.

Ernst Wallins Advokatkontor,
Vasagatan 46. Stockholm Tel. 109658.

Bouppteckningar, Boutredningar, Arvstviser, Testamenten, Bo- och äktenskapskildnader, Upps. av köpehandlingar, Bolagsbildning m. m. Förfrågningar besvaras omgående.

A.-B. Schreuder & Olsson
Agnegatan 34, Stockholm.
Tel. 53 12 49, 50 77 82.

ARBETEN I TENN:
Konstindustriella artiklar, lämpliga som hedersgåvor och sportpris. — Glassformar, marsipanformar, patentkork m. m.

är det genom hennes hjärtas värme, som hon gjorde livet rikare för de många, som höllo henne kär.

Lotten Dahlgren föddes i Stockholm den 23 april 1851 och ägde på fädernet och modernet ett ståtligt påbrå. Hennes far var nämligen F. A. Dahlgren, "Fredrek på Ransätt", och hennes mor, Ulla von Heland, Geijers systerdotter. Hon uppväxte i en traditions- och pietetsmättad luft. Från barndomen förtrogen med de släkter, som levde och hade sin varelse i Värmland, blev hon, ehuru genuin Stockholms- och Djursholmsbo, städse ansedd som representant för värmländskt kynne och gemyt. Den ståtliga lagerkrans, som Värmlands Nation i Uppsala sände till hennes bår, bar på sitt sätt vittne därom.

Sin skolning fick hon i Mamsell Eggerts skola i Stockholm och därefter under ett år i pension i Genève. Trots att det vid denna tid var mera ovanligt att unga flickor sökte sig arbete utom hemmet, ägnade hon sig under några år åt lärarinneverksamhet och tjänstgjorde därefter 1888—90 i Aftonbladets redaktion.

Redan 1887 invaldes hon i Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse. Hon hade tidigt fått ögonen öppna för de intressen förbundet uppställt på sitt program. År 1891 avancerade hon till en ansvarsfull post inom förbundet, nämligen som redaktör för dess tidskrift. Här fick hon rikt tillfälle att ge prov på sitt intresse för de många betydelsefulla frågor, som rörde sig i tiden, och talrika artiklar av hennes hand vittna därom, särskilt i de mot seklets slut så omdebatterade spörsmålen av etisk natur såväl inom litteraturen som det verkliga livet. Men blev hon tvungen att genom sin ställning i främsta stridslinjen inlåta sig i kamp, alltid var det

med blanka vapen hon stred och — vilket verkade så välgörande — med frikostigt nyttjande av sina stora gåvor humor och kvickhet, en kvickhet, som aldrig blev skarp och sårande, ty hennes blick på livet var förstående och vänlig, även när hon gick att risa dess vrängsidor. Med sin litterära läggning var det ju naturligt att hon skulle sakna djupare intresse för de mera torra och organisatoriska frågorna, men pliktrogen och samvetsgrann, som hon var, fyllde hon även härutinnan måttet. Hon hade år 1905 utgivit sin första bok Ransätter, en litterär succès, varom Ellen Key förtjust förklarade — mycket till redaktörens-författarinnans roade självkritik — att nu hade Lotten Dahlgren funnit sin verkliga livsuppgift och borde omedelbart lägga redaktörsskapet på hyllan. Ännu fick förbundet dock behålla sin redaktör, och det var först år 1908, då Dagny ändrades till veckotidning och till organ icke endast för förbundet utan måhända främst för rösträttsrörelsen, som hon överlämnade redaktörsskapet i andra händer och började helt ägna sig åt författarskapet. Men även sedan hon lämnat sin egentliga befattning förblev hon en högt skattad kraft i förbundets styrelse, och artiklar av hennes hand inflöto alljämt i dess tidskrift. Vid två kvinnokongresser, den ena i Norge, den andra i Tyskland, var hon förbundets representant.

Åt en hel del av förbundets praktiska arbetsgrenar gav hon ävenledes sin tid och sitt stöd. Så, när i seklets början förbundet tog första stegen i folkbildningsarbetet genom att sätta i gång med en serie föredrag för arbetarkvinnor för att därigenom verka för hemmen och barnen, var Lotten Dahlgren genast en av de intres-

H. M. Konungens
Hovleverantör.

PORLA BORDSVATTEN

drickes numera av alla finsmakare

PORLA BRUNNS AKTIEBOLAG, PORLA

H. K. H. Kronprinsens
Hovleverantör.

serade, som erbjöd sin hjälp. För att göra reklam för saken anordnades under loppet av en vecka ute vid Liljeholmen ett föredrag varje kväll och denna verksamhet slog så framgångsrikt igenom, att en formlig anhöllan om fortsättning därav inkom från Liljeholmens samhälle. Verksamheten pågick därefter under en längre tid med föredrag var 14:de dag, och Lotten var en trogen medlem av den lilla trupp, som i vintermörker och på hala, svårframkomliga vägar tågade ut till det tacksamma auditoriet, samlat i kapell eller skolhus. Alltid var hon tillreds, när det var fråga om att göra nytta eller sprida glädje.

En betydelsefull roll kom Lotten Dahlgren att spela inom rösträttsarbetet. När på våren 1902 den första rent praktiska framstötten gjordes för rösträtts-saken genom ett av förbundet sammankallat möte, utsågs hon att representera förbundet i den kommitté som tillsattes för att föra frågan framåt och som sedermera sammanslogs med en andra på mera radikalt håll bildad kommitté. Så uppstod den "förenade rösträttskommittén", som lyckades sammanjämka de skilda politiska elementen, utforma programmet och få till stånd den ståtliga byggnad, som blev F. K. P. R. Att förbundet därvid hade en så vidlygt, fördomsfri och taktfull representant var av största vikt för framgången.

Vad Lotten Dahlgren betytt för Sällskapet Nya Idun under de sex år hon var sekreterare där, 1901—1906, och även sedermera under en lång följd av år, skulle endast kunna belägas genom utgivandet av de tillfällighetsdikter, tal och spex, ja, operor, som man tyckte, att hon så gott som skakade ur armen. Många primöruppläsningar ur hennes under ut-

givning varande arbeten leva ävenledes i oförgätligt tacksamt minne hos Idunesarna.

Och när man ånyo fördjupar sig i hennes litterära produktion, alltifrån Ransätersböckerna till hennes sista arbete Frances von Koch, hur förnimmer man inte, trots det att hon endast gör sig till det medium, som låter fakta och länge sedan svunna tider tala, Lotten Dahlgrens ande på varje sida! Hur förstående, hur fint, hur ömt ser hon icke på alla dessa hädangångna, hur får hon oss inte att känna med dem, älska, glädjas och sörja, och när så behövs, hur sveper hon inte sin oförlikneliga humors välgörande trollmantel omkring dem! Ja, i sanning — hon var en pionjär av Guds nåde på memoarlitteraturens oplöjda fält!

Men av den rikt facetterade personlighet jag sökt att, ehuru svagt, skissera, är det vid den sida hon visade som arbetskamrat och vän jag helst dröjer. Hur står hon inte där inför mig såväl i allvar som i skämt, i träget arbete som i glatt kamratskap! Jag ser henne strålände och vänlig på sina bestämda redaktionsdagar komma in från sitt hem i Djursholm och med henne alltid en frisk fläkt, en strimma sol i vår i det hänseendet bra nog vanlottade byrålokal. Vår och sommar har hon nästan alltid händerna fulla med blommor, vilka hon frikostigt fördelar vid de olika skrivborden. Så försvinner hon in i den "förnämt avskilda redaktionslokalen", som hon helt humoristiskt kallar sitt halvmörka lilla krypin. Här gällde det ofta att sätta sig in i någon på dagordningen stående fråga, innesluten i ett digert kommittébetänkande. Ibland kunde man då bli kallad till rådplägning. Och som jag inte kunde undgå att

veta hur mycket närmare hennes intresse låg åt andra håll, t. ex. det litterära, kände jag verklig beundran över hur glatt och tåligt hon underkastade sig tvånget att enbart referera eller objektivt framhäva synpunkter allt under det hon utbad sig kritik och — om den presterades — aldrig tröttnade att göra strykningar eller tillägg. Hos den borna författarinnan var denna anspråkslöshet lika rörande som det tålmod, varmed hon genomgick och satte pli på vad en oerfaren hand skrivit.

Hon kunde konsten att åldras vackert. Hennes nedärvda bildning, vidgad genom en omfattande läsning, gjorde i förening med en fin och naturlig älskvärdhet hennes umgänge rikt givande. Men de, som hade lyckan att få räknas till hennes nära vänner, känna säkert den största tacksamheten över att ha fått blicka in i hennes varma hjärta. Det klapgade för allt upphöjt i livet, allt skönt i naturen och konsten, det värmdes av stora tankar, det gladdes åt harmlöst skämt. I de muntra lag, som så ofta förekommo under förbundets ungdomsår, var hon naturligtvis medelpunkten och beredde oss riktiga högtider av skratt. Hur många fingerade telegram, uppdiktade intervjuer och skämtsamma hyllningskväden härstamma icke från henne! Men tyvärr — behålla dem fick man inte — ”de hörde blott stunden och stämningen till”.

Ett rörande uttryck för hur ödmjukt hon själv såg på sitt författarskap har jag i ett par rader skrivna några veckor före hennes död, då hon icke ännu hunnit alldeles avsluta Frances von Koch: ”räkna — detta som ett presentkort på den bok som är i görningen. Det är nog ingenting

med den liksom med mig själv, ty mitt hjärta är skralt. Måste hålla mig stilla. Men hur dåligt hjärtat än är, klappar det för dig lika varmt — —”. I sjukdomens begynnelse hoppades litet var, att vilan efter en ansträngande tid skulle återställa henne och göra det möjligt för henne att genomföra en länge närd önskan att åstadkomma en samlad biografisk översikt över de personer, som förekommit i hennes arbeten. Detta blev henne ej beskärt, men den glädjen fick hon dock uppleva, att hennes bok blev enhälligt varmt uppskattad. År 1921 hade Litteris et Artibus blivit henne förärad.

Från några sommarveckor i det Adelsborgska hemmet i Gagnef står hennes minne särskilt ljust för mig. En gång då vi två strövade omkring i den vackra nejden och stannade i beundran inför en blomsteräng, sådan som kanske endast Dalarne kan uppvisa, kommo vi överens om, omnejdsmänniskor som vi båda voro, att hur man än värderade det surrogat som kvasilandet kunde erbjuda, var det dock en oändlig njutning att få komma ut i den fria, oförfalskade naturen. ”Ja”, sade hon, ”livet är så skönt, men vet du, om man sade mig att i dag eller i morgon skall jag dö, skulle jag inte ett ögonblick sörja.”

Jag har velat sluta med detta yttrande, som ingalunda var sprungit ur någon livsleda, ty Lotten Dahlgren, som ägde det bästa livet kan bjuda — arbetsglädje och förmåga att sprida lycka — var tacksamt nöjd med sin lott och glad och harmonisk tedde sig tillvaron under dessa sommardagar och i denna miljö. Men hennes ord gävo mig en så stark känsla av, att hur hon än kunde njuta

Välsorterat lager av alla slags snörmakerier och band för möbler, gardiner, belysningsarmatur m. m.

Beställningar efter prov utföres snabbt och omsorgsfullt.

Ernst Mattssons Snörmakeri & Bandfabriks Aktiebolag

Affären grundad år 1833. Medlem av Fredrika-Bremer-Förbundet.

Kontor och Fabrik: *Arbetareg. 33 A.* Tel. 50 81 89, 53 20 96. Affär: *Klarabergsg. 52.* Tel. 21 96 96, 11 37 96.

Yrkesinsp. Kerstin Hesselgren.

YRKESINSPEKTION

— erfarenheter och synpunkter.

Av Kerstin Hesselgren.

EN VÄRDAG FÖR, JAG TROR 25 år sedan, blevo Emilia Bromée och jag uppkallade till den då sittande yrkesfarekommittén för att redogöra för, hur vi ansågo, att en yrkesinspektris' arbete borde läggas och vad vi ansågo, att en dylik funktionär borde ha i lön. Jag minns att vi höllo styft på att hennes arbete skulle ligga inom fabrikena, att det skulle stå i direkt kontakt med arbete och förhållandena på arbetsplatsen och att det skulle ha med alla olika former av industriellt kvinnoarbete att göra. — Detta i första hand som

av nuet, tänkte hon sig en rikare och skönare fortsättning. Ja, hon lever — icke blott i sina verk och i vårt minne — utan *oförgängligt!*

*

Den 18 januari sänktes hennes med ljusa nejlikor och vita syrener av kärleksfulla händer smyckade kista i familjegraven, och som ett sista farväl ljud Geijers fridshälsning över griften. Djupt kände man, att världen blivit en god och ädel människa mindre.

Sigrid Ulrich.

protest mot det dåvarande danska systemet, där yrkesinspektrisen egentligen endast gjorde statistiska utredningar och mot vissa andra länder — Frankrike och Belgien — där de endast hade med sömnadsindustrin att göra.

Jag minns också, att när det kom till den andra frågan, förklarade vi med mycket eftertryck, att en sådan befattning måste vara v ä l a v l ö n a d och så drog jag till med den högsta kvinnolön jag hade reda på och sade — m i n s t 3,000 kr. Kanske förstår man bäst vad Behörighetslagen med alla sina fel i alla fall betytt för oss, när man tänker tillbaka och minns, hur självfallet man då räknade med en lägre löneskala för kvinnor.

Några år efter — närmare bestämt 1 jan. 1913 — kom det på min lott att söka i arbete omsätta de krav, som vi ställt på en yrkesinspektris gärning och det kändes nog litet anorlunda än att tala om för yrkesfarekommittén, hur det borde vara.

Men om uppgiften var vanskelig och nog så krävande, så var den från första stund av ett oerhört intresse. Det var inte bara, att det var ett nytt verksamhetsområde, att man kom i kontakt med så mycket olika människor och med så praktiga och många gånger verkligt beundransvärda människor både bland arbetare och arbetsgivare och att man fick se och

lära sig så mycket av intresse, utan också det, att man kom till allt detta under en tid av sjudande utveckling. Arbetsplatserna, arbetsformerna, förhållandet mellan människorna — allt var under omvandling. Arbetare och arbetsgivare kände sig många gånger lika förvirrade och osäkra inför allt detta nya och ändå måste de följa med sin tid. Den moderna industriens utveckling har på sitt sätt varit en lika genomgripande revolution som någonsin 1800-talets s. k. industriella genombrott. Det är klart, att yrkesinspektionens arbete både har underlättats och försvårats av detta förhållande.

Inför allt det nya som dagligen och stundligen tränger sig på dem, som arbeta inom industrien, blir också sinnet mottagligare för nya synpunkter inom alla områden — förståelsen för de hygieniska och sociala sidorna av arbetslivet har därför kunnat så pass snabbt som skett växa fram hos såväl arbetsgivare som arbetare. Man riskerar inte längre att sådana krav anses som fjanteri och sentimentalitet och man kan räkna med att arbetarna förstå och värdera vad som göres i den vägen. Det är mycket som tyder på, att här håller på att växa fram ett verkligt samarbete mellan arbetare och arbetsgivare för att på arbetsplatserna söka minska riskerna för olycksfall och ohälsa och mycket genomgripande förbättringar har också gjorts och göras dagligen. De fabriker som nu byggas äro ofta utomordentligt väl inredda i hygieniskt avseende och även trevnadssynpunkten har fått sin betydelse — färgen på en vägg skall inte bara "hålla med smutsen", den skall också tjäna till att göra lokalen ljus och

trivsamt. Matrummen kanske alljämt äro anstaltsliknande, tråkiga och obekväma, men det finns också sådana, som verka trevliga, glada restauranger, där man sitter vid prydliga småbord, på bekväma stolar och där allt är beräknat att göra ett trivsamt intryck. Det anses inte längre hädiskt att tala om behovet av lämpliga stolar vid arbetsborden, ja, man kan t. o. m. finna förståelse för s. k. stolar för arbete som måste utföras stående. Uppfattningen om dylika saker har blivit en helt annan — de höra nu till tekniken och utgöra en del av arbetets rationella ordnande. Det ligger i sakens natur, att en sådan utveckling har varit till ovärderlig hjälp för yrkesinspektionens strävanden och det har givetvis i hög grad bidragit till intresse för och glädje i arbetet.

Men det industriella framåtskridandet har som jag nämnde också haft nya svårigheter i släptåg. Den rasande fart med vilken den industriella utvecklingen går fram, ställer en ständigt inför nya problem. De hygieniska faror som nu lura, äro av en mycket svåråtkomligare, mycket subtilare art än förr — det är den nya spänningen i arbetet, hetsen, nervtröttheten, de löpande bandens fara, den oerhörda enformighetens press, den spända uppmärksamheten i vissa arbeten. Hur skall man komma åt dessa svårigheter, hur skola de kunna övervinnas? Jag är övertygad om att yrkesinspektionen här har framför sig problem, som kommer att tvinga fram helt nya studier och jag skulle önska, att jag hade en del av de förflutna 20 åren kvar för att få deltaga i detta arbete och få följa denna utveckling.

KERSTIN HESSELGREN.

Stiftelsen

Alma Detthows Viloheim

på Lidingön för bildade kvinnor i behov av vila och rekreation. 12 vackra, ljusa sovrum, flera med balkong. På grund av donation lämnas helinack, per dag för 3:— kr. ensamt och 2:— delat rum. Under tiden ^{13.6}—^{15.8} samt jul- och påsktider är priset höjt med 50 öre per dag. Vidare upplysn. tel. Lidingö 93, postadr. Lidingö 1.

Fröken Ida von Plomgren.

“FRÅGA MIG OM ALLT!”

Intervju med förbundets sekreterare.

En dam sitter lutad över ett digert protokoll. Då och då säger hon älskvärda ord i mikrofonen. En intervjuare knacker diskret på hennes dörr. Damen vid protokollet är ”Plom”, intervjuaren är red., och mellan deras båda verksamhetsfält är ett svalg befäst i form av en tröskel. Som ofta överskrides. Förresten har damen vid protokollet en underbar förmåga att bygga högst angenäma och bärkraftiga broar över alla svalg i hennes väg. Egentligen behöver man bara fånga den humorns glimt, som bor i de bruna gustavianska ögonen för att komma underfund med den saken. Men låt oss nu bli litet mera seriösa! Vi ha kommit för att intervjua F.-B.-F:s mångåriga sekreterare, upplysningsavdelningens nitiska primus motor, som skulle kunna ge ut ett knippe historier med titeln ”Vad ni sluppit bli utfrågad om”. Fröken Ida von Plomgren, här nedan kallad ”Plom”, ser upp från det ovan omtalade protokollet, och en lätt suck banar sig väg över hennes läppar, när hon talar och säger:

— Kära du, skriv, att protokollen utgöra den enda mörka punkten i min för övrigt mycket ljusa Bremertillvaro!

Anledningen anar jag: det finns ingen plats för pikanta randanmärkingar på så viktiga papper, paragraferna tillåta inga djärva eskapader på fantasiens gröna ängar, där Ploms pegas så gärna rör sig i lättfotad jambisk trav, skalken i ögonvrån får inte lämna någon humorns reflex på högtidliga Lesseboark. Sekreteraren måtte i alla fall ha skött sitt ansvarsfulla värv till belåtenhet, ty hon åtnjuter allmänt förtroende på den posten sedan 18 år, och protokollet ha som sagt svällt ut i samma tempo som förbundets verksamhet.

Det är hela 34 år sedan Plom en marsmorgon infann sig på förbundets byrå — den låg i 54 Drottninggatan på den tiden — och började sitt arbete mot en ersättning av 1 kr. per dag med avdrag av söndagarna. Hon passerade graderna: platsförmedlingen, som sedermera upphört, kassa, upplysningsavdelning. Hon skattar sig lycklig att ha fått arbeta under ordförande som Agda Montelius och Lizinka Dyrssen och prisar det goda samarbetet med byråföreståndarinnor som Gertrud Adelborg och Axianne Thorstenson och så miljön, miljön, som så gärna förses med ett litet Plomskt uttrycksfullt epitet framför! Hon gläder sig åt vårt förbunds utveckling: vid sekelskiftet plus minus noll kretsar, nu 35 och hopp om tillökning, då två sjuksköterskebyråer, nu 6 och snart 8. Och med den oomkullrunkelige optimism, som är en så stimulerande ingrediens i det Plomska kynnet, tror hon fast på förbundets framtid.

F. V. O:s Slöjdavdelning

Sveavägen 40, Stockholm — Tel. 20 88 18.

SJUKSKÖTERSKEUTRUSTNINGAR,

GOSS- och BARNKLÄDER

MOTTAGER BESTÄLLNINGAR

”Hjälp genom självhjälp.”

Handarbetets Vänner

Mattor - Möbeltyg - Gardiner - m. m.

Renoveringar utföras omsorgsfullt.

Skolor för utbildande av vävlärlarinnor och textila konsthantverkare.

Stureplan 2, Sthlm. Tel. 60 48 73, 60 48 63.

Denna tro är ej enbart dikterad av hennes optimism, framhåller hon, den är en logisk följd av händelsernas gång. Arbetets mål och läggning är av den natur, att det måste krönas med framgång.

Upplysningsverksamheten, som hon började sköta 1916, ligger henne mycket varmt om hjärtat. Hon kommer i kontakt med ungdom och föräldrar, hon har kunnat följa utvecklingen på arbetsmarknaden med dess vågberg och vågdalar, hon tycker att ungdomen av idag vet mer vad den vill än ungdomen av igår. Visst är det för närvarande hopplöst trångt på så gott som alla banor, men har en ung flicka utpräglad lust för ett visst yrke, gör man klokast i att ej avråda henne från utbildningen för detsamma, även om det för tillfället skulle visa sig överbefolkat på banan ifråga. Siffror äro alltid belysande. Under upplysningsavdelningens första år var man uppe i 400 förfrågningar, 1933 var motsvarande siffra 1,127.

— Radion skulle kunna ge oss och den allmänhet vi tjäna ett gott stöd, framhåller den intervjuade. Den har också gjort så vid olika tillfällen, bland annat 1931—32, då FBF — inom parentes sagt var det under-tecknad — fick hålla yrkesföredrag. Förfrågningarna ökade efteråt med några hundratal.

— Vilka yrken man förhörde sig om mest förr? Jo, kontoristyrket var ju alltid frekventerat, på senare åren har en tydlig omsvängning till förmån för de praktiska yrkena ägt rum, givetvis betingad av tidens ändrade förhållanden, som medfört en större uppskattning av dessa yrken.

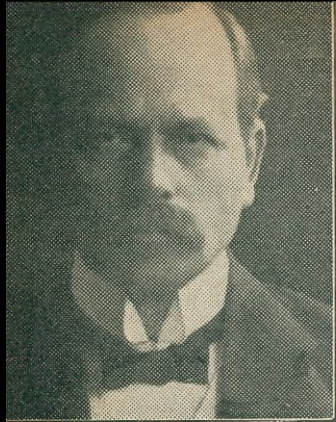
”Vad ni sluppit bli utfrågad om.”

Plom har en hel liten sjö med små nätta episoder att ösa ur. Tyvärr öser hon med mycket stor försiktighet, ty hon vill inte förtaga svenska folket dess ambitiösa vetgirighet. Men nog har kunskapstörsten ibland haft sina poänger! Som t. ex. då det kommer ett stilla nödrop från en avlägsen landsända, där en dam undfått en säkerligen välförtjänt medalj och i sin rådvillhet förhör sig om på vilket höjdläge på bröstet nådervedermålet skall placeras och om H. M. Konungens bild bör bäras utåt eller inåt bröstet . . . Eller då en förtvivlad skribent utbeder sig välvilligt råd om ”hur man bäst skall tillgodogöra sig hundra stycken skämda apelsiner”.

Och Ploms föredragsresor. Hon har beskrivit mången via triumphalis i vårt avlånga land, spritt förbundets idéer, bildat kretsar, träffat trevliga medmänniskor, blomsterhöljts och satt sitt dyrbara liv på spel i iskalla hotellrum. Någon enstaka gång har kanske färden urartat till en via dolorosa, som t. ex. då hon på sin tid i en mellansvensk stad talade inför 8 kvinnliga åhörare plus två manliga reporters. Efteråt hade damerna ifråga anordnat supé för föredragshållarinnan, varvid de intensivt sökte övertyga henne om kvinnosakens brist på existensberättigande genom att framhålla, att de unga flickorna absolut borde stanna i hemmen.

Det kommer säkerligen att bli gott om poänger i Ploms memoarer, när de en gång i framtiden skrivas ner. Just nu har hon emellertid inte tid med dem. En vädjande blick på Lessebo-papperet kommer intervjuaren att diskret draga sig över tröskeln.

DELILA.

Prof. Johan Bergman.

VÅRT SKOLVÅSEN ÄR ALLTJÄMT ett föremål för föräldrars och lärares — och för övrigt även en stor allmänhets, kanske icke minst ungdomens eget — bekymmer. Vid varje riksdag väckas många motioner i hit-hörande frågor. Man hör ofta å andra sidan den meningen uttalas, att man nu borde låta skolan vara ifred en tid och "vänta och se".

Det ligger, som nästan alltid, ett stycke sunt förnuft i yrkandena å ömse sidor. Visst böra lärare och ungdom få arbetsro, men detta hindrar givetvis icke, att man, medan undervisningsanstalterna arbeta vidare, både kan och bör reflektera över deras uppgifter och organisation.

Det vore mycket att säga om skolans uppgift i allmänhet, om folkskolan såsom den grundskola, på vilken de högre skolorna med rätta bygga, om skolans uppfostrande karaktär, om det oeftergivliga kravet på att ungdomen får vara i fred för den våldsamma strid mellan politiskt och religiöst motsatta meningar, som tager allt hänsynslösare former bland de vuxna o. s. v., men jag skall i detta sammanhang icke beröra dessa frå-

Prof. Johan Bergman:

SYNPUNKTER PÅ GYMNASIEREFORMEN.

gor utan inskränker mig till att blott i ett par punkter kommentera den motion angående utredning om den högre skolundervisningens, särskilt gymnasiets, ställning och behov som jag varit med om att underställa riksdagens prövning i år.

År 1927 gjordes en vittsyftande ansats till omdaning av gymnasiet, och flera av de idéer från vilka denna ansats utgick voro goda och tidsenliga, framkallade som de voro av den stora sociala utveckling, som ägt rum under de senaste bägge mansåldrarna, men olyckan var, att frågor som kräva omsorgsfull beredning av en opartisk sakkunskap, råkade i okunnighetens och partipolitikens rövarehänder.

Redan år 1900 framställde jag vid ett allmänt lärarmöte, som det året hölls i Stockholm, vissa förslag till en gymnasierreform, gående ut på en större differentiering av gymnasiet, anpassad efter olika bildningsbehov och framtidsbanor. Jag tänkte mig då högst fyra olika linjer och endast 4 å 5 obligatoriska ämnen på varje linje. Alla fyra linjerna kunde givetvis — av ekonomiska skäl — ej tänkas inrättade vid alla gymnasier utan endast vid de större, men de två huvudlinjerna, den utpräglat humanistiskt-klassiska och den utpräglat reala borde finnas överallt.

Motiveringen för detta förslag utgick från den erfarenheten, att vissa befogade anmärkningar kunde göras mot mångläseriet och den därav för-

Zanders Damfrisering.

Stan's elegantaste — rekommenderas.
JOHN ZANDER, Frisörmästare
Guldm. o. Dipl. Paris, Wien, Berlin,
München.
Humlegårdsg. 22, 1 tr. Tel. 62 16 16.

Man spricht deutsch.
English spoken.

Norrköpings Stuvlager

Klädeshandel. Barnhusg. 4, Stockholm.
Ingen butik. Inga omkostn. DETTA OR-
SAKENTILL VÅRA BILLIGA PRISER

anledda ytligheten. Antingen — så argumenterade jag — får man finna sig i att studentbildningen resulterar i en ytlig orientering i litet av varje utan ordentliga kunskaper i någonting — på den tiden hade man ju en mängd ämnen i studentexamen, alla obligatoriska — eller också, att man får de blivande studenterna grundligt insatta i ett mindre antal ämnen, men vissa av dessa ämnen dock olika på olika linjer. Och jag ansåg naturligtvis det senare alternativet både ur allmän uppfostringssynpunkt och med hänsyn till de kommande levnadsbanorna vara vida att föredraga. Men därav följer sålunda ett oeffektivt villkor för inskränkningen av ämnesantalet på varje linje, att de ämnen, som bibehölls skulle studeras bättre, både kvantitativt och kvalitativt.

Nu tog man 1927 upp idén om inskränkning av ämnenas antal, men sade samtidigt — oklokt och olyckligt nog — ifrån, att ingen utvidgning av kunskapsfordringarna skulle få förekomma i de till antalet minskade ämnen som skulle läsas. Detta var att grundligt förfuska den av mig föreslagna nydaningen, och det ledde givetvis till en allmän sänkning av den bildningsnivå som studentexamen avsåg att garantera, i stället för att resultera i de grundligare kunskaper som åsyftades. Detta är en fundamental brist i den nu rådande ordningen.

I den ifrågavarande motionen beröras emellertid många andra frågor bl. a. om examenstvänget och om den förskjutning till praktiska banor i stället för universitetsstudier som länge ägt rum bland gymnasiet utgående elever. Det låter, synes det oss, tänka sig, att examenstvänget

UR MOTIONSFLODEN.

Ur den svällande motionsfloden ha vi härnadan gjort en mycket summarisk men dock axplockning:

Hemtagning från fosterhem.

Fru *Nordgren* (s) i Andra kammaren motionerar om utredning, huruvida och på vad sätt barn, åt vilket understöd utgår enligt fattigvårdslagen, bättre än nu skola kunna skyddas från förflyttning enbart av ekonomiska skäl från goda och lämpliga fosterhem till moderns och styvfaderns hem. Vidare föreslår hon utredning, huruvida och i vilken utsträckning bidrag av statsmedel må kunna utgå till kommunernas kostnader för understöd till dylika barn. — Utan tvivel mycket behjärtansvärda och välmotiverade förslag.

Ingen häktning av minderåriga förbrytare

är kontentan i den motion, som i Andra kammaren gemensamt avgivits av fru *Nordgren* (s) och fru *Gustafsson* (s). Den gäller en utredning om revision av gällande bestämmelser angående behandlingen av minderåriga förbrytare. Motionärerna ifrågasätta

lättas för dem, som i de högre skolorna väsentligen söka blott högre allmänbildning, medan däremot stränga fordringar på prövning — strängare än hittills — måste ställas på dem som universitet och högskolor skola mottaga. Denna viktiga fråga är förtjänt av en omsorgsfull utredning.

Johan Bergman.

Allt i rostfritt
för köket och servisen

Rostfria boden

Smålandsgatan 9, Stockholm

Telefon 20 62 64.

bl. a., att åklagarmyndigheten skall få rätt att underlåta åtal, åtminstone när det gäller minderåriga. Häktningstvånget för minderåriga förbrytare bör avskaffas, åldersgränsen i fråga om straffbarhet höjas och ett utvidgat lagstadgat samarbete mellan åklagarmyndigheterna och barnavårdsnämnderna komma till stånd. — Barnavårdsexperter och de som i övrigt beröras av motionen, komma säkerligen att med intresse avvakta utgången.

Skolköken i läroverken.

I motioner i Första kammaren av fröken *Hesselgren* (fv) och i Andra kammaren av hr *Bengtsson* i Norup (f) hemställas — och utan tvivel på goda grunder — bl. a. om ett anslag på 6,000 kr. för att återupptaga undervisningen i hushållsgöromål vid samrealskolor och läroverk.

Fröken *Hesselgren* föreslår vidare i en annan motion, att konsulenten i skolöverstyrelsen Ingeborg Walin får fortsatt förordnande att till den 30 juni 1935 vara konsulent angående husligt arbete i skolöverstyrelsen, varigenom hon skulle komma att erhålla samma pensionsålder som undervisningsråd.

Om djurskyddet

motionerar i Första kammaren hr *Lindhagen* (s). Han hemställer däri bl. a. om ändrad lydelse av 18 kap. 16 § av strafflagen. Dess senare del borde lyda: "Är djurplågeriet av svårare beskaffenhet eller äro omständigheterna eljest försvårande, må till straffarbete i högst sex månader dömas". Vidare hemställas bl. a. om lag om humanitära slaktbestämmelser, effektivare lagbestämmelser om allmän åklagares åtal för djurplåge-

ri samt införande av allmän åtalsrätt i sådana mål, undervisning i skolorna om djurskyddets biologi och djurplågeriets omänsklighet m. m.

Om upphävande av preventivlagen

motionerar hr *Nerman* (k) i Första kammaren och stöder sig därvid på de vid 1933 års riksdag i samma ämne väckta motionerna samt upptager utskottsreservanternas yrkande av i fjol.

Gifta kvinnors statliga och kommunala anställning

har även i år blivit föremål för motionärers nit. Sålunda har i Andra kammaren hr *Nyblom* (bf) m. fl. ånyo hemställt om en utredning rörande omfattningen av gifta kvinnors anställning i statlig och kommunal tjänst — även omfattande de statsunderstödda skolornas lärarepersonal — samt rörande möjligheterna att genom särskild förtidspensionering eller på annat sätt förmå de gifta kvinnorna att frånträda sina tjänster. Beträffande denna motion — man kan ej undgå att lägga märke till dess aggressiva ton! — hänvisas liksom beträffande de efterföljande till ledande artikel i detta nummer.

Betydligt hovsammare i tonen och motiveringen är en motion i Andra kammaren av hr *Sandström* (h) m. fl. angående utredning om betydelsen ur arbetslöshetssynpunkt av olika former av dubbeltjänst m. m. Man begär en utredning av dessa förhållanden liksom en förutsättningslös utredning överhuvudtaget av olika former av dubbeltjänst i relation till den rådande arbetslösheten.

Hr *Bengtsson* i Kullen (hv) i Andra kammaren föreslår i en motion "åtgärder för en begränsning av bi-

ÄR TRAKTATSVÄGEN EN FRAMKOMLIG VÄG FÖR KVINNOSAKEN?

AV ANNA T. NILSSON.

Fröken Anna T. Nilsson.

DEN SEGER SOM AMERIKAN-
ska kvinnor hemfört från den pan-
amerikanska konferensen i Montevi-
deo sistlidna december månad tyckes
visa att ovanstående fråga bör med
ja besvaras. Men både i Förenta sta-
terna och annorstädes höjas röster
för att feminismen ändock icke skall
beträda denna väg...

Se här, hur händelserna utvecklats
sig! D. v. s. enligt de sparsamma
meddelanden som stå till förfogande.

Den 31 augusti 1926 skrev lady
Rhondda, vars namn torde vara be-
kant för Herthas läsare, ett brev till

miss Alice Paul, en mycket känd yngre feminist i Amerika, och utbad sig hennes omdöme om en viss idé, den nämligen att gå fram konventionsvägen, d. v. s. att genom överenskommelse mellan Nationernas förbunds medlemmar trygga likställigheten mellan män och kvinnor i de länder som anslutit sig till förbundet. Om samma idé förut uppstått i Amerika, oberoende av lady Rhonddas brev, är

sysseleväsendet inom statsförvaltning-
en ävensom om utredning i frågan
rörande äkta makars samtidiga an-
ställning i statstjänst". I det senare
sammanhanget nämner motionären
ett fall, "där hustrun till en stats-
tjänsteman lät uppehålla sin egen
tjänst med vikarie ända till pensions-
ålderns inträde, då hon övertog den-
samma, d. v. s. pensionen. Det är
uppenbart, att dylikt ej bör få för-
siggå". — Att uppehålla sig vid ett
undantagsfall kan mången gång vara
lika riskfyllt som att generalisera!

Hr Weijne (s) m. fl. föreslår i
motion i Andra kammaren vissa åtgärder
mot ungdomsarbetslösheten. Utredning
föreslås bl. a. om gifta kvinnors rätt
att få sin tjänstgöringsskyldighet
minskad t. ex. till hälften med motsvarande
avdrag på

avlöningsförmåner samt utredning
angående rätt för sådana befattning-
shavare att avgå t. ex. 5 år före
uppnådd pensionsålder utan minskning
av pensionsförmånerna.

Medicinalstyrelsen föreslår i sin till justitiedepartementet överlämnade utredning rörande preventivlagen sådan ändring av lagbestämmelserna, att de icke verka hindrande för en ansvarsfull upplysningsverksamhet om preventivmedlens betydelse som skydd mot könssjukdomar. Förbudet mot utbudande av medlen anses däremot böra bibehållas. Vidare förordar styrelsen i ett samtidigt avgivet yttrande till ecklesiastikdepartementet, att ämnet sexualhygien, häri inbegripet könssjukdomarna och deras bekämpande, snarast blir föremål för undervisning i landets skolor i väsentligt vidare omfattning än vad nu är fallet. Övriga hit hörande ämnen komma att handläggas i samband med styrelsens blivande yttrande i fosterfördrivningsfrågan.

Hultafors Fysikalisk-Dietisk-Kuranstalt 1,000 fot över havet

Behandling av reumatiska åkommor, nervsjukdomar, mag- och tarmlidanden samt andra kroniska sjukdomar. Alla moderna badformer, elektricitetsbehandling och massage. Individuell diet. Vegetarisk och blandad kost. Hjälpension. Begär utförligt prospekt. Moderata priser. Inga dricksp. Överläkare: Dr E. Garby, Postadr. Hultafors. Tel. Borås 695, Rävlanda 68, Hultafors 16. Under samma regim: Nyhyttans Badanst. Järnboås, öppen hela året, Ekebyholms Badanst. Rimbo, öpp. sommarm., Sthlms Fysik. Kuranst. Humlegårdsg. 18.

icke känt. Men i varje fall synes Mrs. Alva Belmonte och miss Paul, då kvinnorna erhållit politisk rösträtt i Amerika (1922), varit på det klara med att tyngdpunkten av arbetet för mäns och kvinnors likaberättigande måste därefter förläggas till den internationella fronten, d. v. s. till Genève och till de pan-amerikanska konferenserna. I varje fall är formuleringen av det förslag till konvention, som bär namnet "Equal Rights Treaty", gjord av miss Paul, och den förening, "National Woman's Party", i Amerika i vilken hon är en av drivkrafterna, har alltid arbetat så att säga från toppen. Traktaten lyder som följer: *"De undertecknade staterna överenskomma att efter ratificering av denna konvention män och kvinnor skola hava samma rättigheter i de territorier, som tillhöra resp. jurisdiktioner."* Redan 1928 blev detta förslag till konvention framlagt för den Internationella Konferensen av Amerikanska Stater (= Pan-amerikanska konferensen) i Havana. Den blev icke antagen, men Havanamötet tillsatte en Inter-amerikansk kvinnokommission med uppdrag att studera kvinnornas civila och politiska situation i de amerikanska länderna och att avge rapport vid nästa 5-årskonferens. Från Förenta staterna utsågs officiellt till dess representanter i kommissionen de båda juristerna Doris Stevens och Alice Paul. Mrs. Belmonte, som var mycket förnögen — död 1932 — har visat stort intresse för kommissionen.

I Europa dröjde det något, innan man vidtog några åtgärder i frågan om en dylik konvention. Hösten 1929 försökte några engelska kvinnor, Mrs. Helen A. Archdale och hennes dotter samt Mrs. Vera Brittain m. fl. an-

dra, att genom delegaternas vid Nationernas förbunds församling få "Equal Rights Treaty" introducerad. Lord Cecil, England, och Dr. Benes, Tjeckoslovakiet, voro välvilligt stämde för saken och äro så fortfarande, men vänta på medverkan från andra stater. Nästa år, i april, besökte lady Rhondda Sverige och talade då i Stockholm inför Fredrika-Bremer-Förbundet m. fl. om traktatsvägen som den f. n. bästa och mest effektiva vägen för kvinnorörelsen. Ännu något senare, den 9 sept. 1930, bildades i Genève föreningen "Equal Rights International", vilken förening året därpå blev mera konsoliderad, och varvid Mrs. Archdale utsågs till ordförande för en tid av tre år. Här torde vara lämpligt att påpeka att den amerikanska tidningen "Equal Rights" icke är att förväxla med denna mellanfolkliga förening "Equal Rights International", vilken senares huvudsakliga uppgift är att få Equal Rights Treaty (eller liknande formulering) antagen av Nationernas förbund. Den har sedan 1931 en byrå i Genève, rue Butini 3, strax intill Nationernas förbund, och den har medlemmar i ett tjugotal länder, en avdelning i Tjeckoslovakiet, ett par anslutna föreningar o. s. v. Här få vi emellertid lämna Equal Rights Treaty för en stund mera i skymundan och i stället följa frågan om *gift kvinnans nationalitet*.

Som bekant tillsatte Nationernas förbunds församling 1924 en kommitté med uppdrag att utvälja sådana internationella frågor, som kunde anses mogna att övergå till att bli internationellt lagfästa, och föreslå dem till kodifiering. Av en mängd frågor utsåg kommittén slutligen tre, som behandlades vid kodifieringskon-

AXATOR-INSTITUTET

här startat under ledning av Ingeniör AX. ADOLFSON,

(Diplomerad lärare) grundare av Bar-Lock-Institutet samt dess ägare och direktör under åren fr. o. m. 1906-1922. Undervisning i MELINS STENOGRAFI på svenske och utländska språk. Privatlektioner och småklasser.

Valhallaväg, 157 VI, Stockholm, Ö. Tel. 628205 o. 620321 Telegr.-adr.: "Axator"
Spårvagnslinje 2 el. 11 till Karlaplan, 4 till Sibyllegat. el. busslinje 52 till Värtavägen. God plats för parkering av bilar vid parken utanför institutet.

ferensen i Haag 1930, varvid enighet erhöles endast rörande *en*, nämligen den om gift kvinnas nationalitet. Enigheten var så till vida icke heller fullständig rörande denna fråga, ty konventionen undertecknades icke av Förenta staternas ombud. Konventionen innehöll flera förbättringar, men likaberättigade icke män och kvinnor. Den blev omedelbart ratificerad av Norge och något senare av Monaco. F. n. är den ratificerad av några fler stater, bland andra av Sverige. Emellertid hade redan 1930 på hösten Inter American Commission of Women sänt miss Paul till Genève för att se efter var oppositionen mot Haagkonventionen om gift kvinnas nationalitet och mot konventionens ratificering kunde få luft under vingarna i och med all den snabbhet och märkliga energi, som miss Paul besitter, fick hon till stånd att Nationernas förbunds råd om ett par månader kreerade en kvinnokommitté med två representanter från vardera åtta internationella kvinnoföreningar för att avge ett utlåtande om gift kvinnas nationalitet.

De därpå följande händelserna ha förut relaterats i Hertha. Jag erinrar därför här endast om det intresse, frågan om nationalitetsrättigheter väckte vid 1931 års församling i Genève och det ytterligare och synnerligen stegrade intresse, som kom den till del vid 1933 års församling. Även 1933 var frågan före i Genève, men för tillfället är huvudintresset förlagt till de enskilda länderna. National Woman's Party t. ex. har i Amerika genomsökt de olika staternas lagstiftning och funnit en mängd paragrafer med särlagstiftning för kvinnor. Dels sådana, som härstamma från gammal engelsk lagstiftning,

och dels moderna, sådana som arbetsförbud för gift kvinna och nattarbetsförbud för kvinnor. I stället för en ständigt återupprepad och utdragen kampanj i varje särskild stat går National Woman's Party direkt fram för en ändring i Förenta staternas författning, som med ens skulle ge män och kvinnor på en gång i hela riket samma rätt.

En *nationalitetskonvention* förelades däremot konferensen i Montevideo, varigenom män och kvinnor skulle, om den blir ratificerad, erhålla samma rättigheter i fråga om nationalitet, och den har undertecknats av samtliga delegationer. Till de latinsk-amerikanska staternas förväning avstod även i denna fråga Förenta staterna först från att rösta. Enligt amerikanska tidningar berodde detta på att man var påverkad i riktning av att fara föreläge att ett sådant undertecknande skulle bana väg för borttagande av *all* särlagstiftning för kvinnor. Och i fråga om nattarbetsförbudet äro även kvinnomeningarna i Amerika mycket delade. Emellertid, enligt "The Washington Post", intervenerade president Roosevelt och tog avstånd från en dylik argumentering. Följande denna vink har delegationen senare undertecknat (eller skall underteckna). Naturligtvis återstår nu ratificeringen av denna traktat i de undertecknande länderna och att den sedan efterleves. Mycket kan ännu hända som fördröjer ett verkligt resultat av framgången vid Montevideo-konferensen. Men denna — tyvärr långrandiga — redogörelse synes dock ge belägg för att traktatsvägen icke endast är en framkomlig väg för kvinnorörelsen utan i stort sett arbetsbesparande och effektiv. Tjugo amerikanska stater ha så-

lunda på en gång enat sig om en kvinnosaksreform.

Det borde vara svenska kvinnors skyldighet att medverka från världssynpunkt sett, även om vi för Sveriges del inte har så stor nytta av en konvention som den ovannämnda. Även framhålles som varande bäst att gå fram så att säga kvalitetsvägen: att kvinnorna genom duglighet och goda insatser på utvecklingens naturliga väg komma fram till att nå fullkomligt samma rättigheter som män. Här synes mig att man bör säga "både och" och inte "antingen eller". Slutligen, om det bland svenska kvinnor inte finnes något intresse för en dylik konvention, så, om något liknande kommer före i Genève, har den svenska delegationen inte från svenskt kvinnosakshåll någon vägledning i fråga om hur den skall rösta.

Anna T. Nilsson.

I Köpenhamn finnas f. n. 974 kommunala polismän och 560 anställda i statspolisen. De kvinnliga poliserna i kommunens tjänst äro 5 och i statens 1. Nu tänker man öka polisstyrkan med c:a 150 manliga och — 2 kvinnliga poliser. Proportioner!

Turkiets kvinnor ha ej behövt mer än tio år för att frigöra sig. Antalet kvinnliga elever vid de högre skolorna ha femdubbplats sedan 1913. Souschefen i den största turkiska banken är en dam, Hatidje Hanım, som samtidigt med denna krävande befattning har ansvaret för hem och fem barn.

För första gången har en kvinnlig läkare från Västerlandet kallats till ett kinesiskt universitet som lärare. Valet har fallit på en ung österrikisk vetenskapskvinna, dr Fanni Halpern, som fått sin verksamhet förlagd till medicinska högskolan i Shanghai. — Dr Marianne Thalmann från Wien har utnämnts till professor i tyska vid Wellesley College i Boston.

Från Hadrianus till Diocletianus.

Skildringar ur världshistorien av Anna Maria Roos.

I denna bok skildras på ett åskådligt sätt romarrikets historia genom tvenne sekler, då det ännu var mäktigt, men då även förfallet under tider av svåra olyckor började angripa dess stolta byggnad. Det är en tacksam uppgift att levandegöra tidsskedets första del med de i stort sett utmärkta kejsarna Hadrianus, Antonius Pius och Marcus Aurelius. Alla tre komma läsaren mänskligt nära. Den följande epokens historia, som kännetecknas av strider, förräderier och grymheter i tröstlös enformighet, kan omöjligt bliva lika givande, men jämnsides med framställningen av de politiska händelserna går en skildring av hur något nytt, mäktigt växer fram ur förvildningen: den kämpande kristendomen.

Den nya boken ansluter sig värdigt till samlingens tidigare delar och vittnar liksom dessa om författarinans utomordentliga beläsenhet och självständiga uppfattning.

Aivva Uppström.

Till Hilma Borelius' minne.

Insamlingen till Hilma Borelius' minnesvård kan nu anses avslutad och meddelas härmed, att den inbragt en summa av 518 kronor. — Tillfälle givdes dock, om någon så önskar, att ännu deltaga genom insändande av bidrag till hovrättsnotarien Elisabeth Nilsson, Södergatan 32, Malmö.

Vad önskar Ni av RADION?

FÖR ATT FÅ RIKA INITIATIV och givande synpunkter på radioverksamhetens olika områden, såväl de rent organisatoriska som de, vilka beröra de dagliga programmen, utsände Svenska Kvinnoföreningars radiokommittés arbetsutskott för några veckor sedan ett frågeformulär till sina 42 kommittéledamöter. Ur de inkomna svaren, som röja ett livligt intresse för radions mångskiftande verksamhet, göra vi här nedan några axplockningar, vilka på grund av det begränsade utrymmet måst inskränkas betydligt.

De flesta kommittéledamöterna förorda ett *förstatligande av radion* som varande ett för hela folket viktigt kulturmedel. Denna universalitet pekar hän på att radion helt bör vara en statens angelägenhet men framdeles som hittills hållas fri från partipolitik. Ett förstatligande skulle enligt många's åsikt komma att underlätta kvinnornas möjlighet till medinflytande. Några frukta, att ett förstatligande skulle medföra en ej önskvärd byråkratisering av verksamheten.

Vad *kvinnornas medinflytande* beträffar — allt beroende på de framtida organisationsformerna — så borde detta få göra sig gällande såväl vid uppdragandet av de allmänna linjerna för radioverksamheten som vid uppdragandet av själva programmen samt vid deltagande i arbetet både på förtroendeposter och i tjänsteställning. — Minst en kvinna borde vara med i alla

instanserna. — Under förutsättning att de gamla organisationsformerna bibehålles, borde Svenska kvinnoföreningars radiokommitté ha rätt att utse ett par av ledamöterna i styrelse och programråd, framhålles bl. a. Programrådet borde, fortfarande under samma förutsättning, beredas större inflytande över programutformningen.

Enligt en så gott som samstämmig uppfattning vore det lyckligast, om radion komme att *sortera under ecklesiastikdepartementet*, under vilket landets övriga kulturella institutioner lyda. Verksamheten skulle komma under sakkunnig ledning och ideella synpunkter mera beaktas.

Beträffande *radioverksamhetens ekonomiska sida* framställas många önskemål rörande användandet av överskottet av licensmedel: till verksamhetens utökning och förbättring (kulturellt höjande, införande av dubbelprogram, understödande av småstationer), vidare till förmedling av inköp av billiga rörmottagare, framför allt till mindre bemedlade, understöd åt studie-cirkelverksamheten samt hjälp med högtalaranläggning åt cirklar och folkskolor, att underlätta inköp av radioapparater åt mindre inkomsttagare, tillgodoseende av radioförhållandena i Norrland och andra avlägsna landsdelar, där radion har sin största mission. — Licensbeloppet föreslås sänkt, och det framhålles, att man borde ha rätt att få en klar och tydlig revisionsberättelse, där det kunde avläsas, vad verksamheten kostar staten och hur licensmedlen disponerats.

Dubbelprogram — förutsatt våglängder finnas disponibla — anses i övervägande grad önskvärda. Särskilt för lördagarnas vidkommande, då programmen så gott som uteslutande tyckas vara "lätta" och ej kunna tillfredsställa allvarligt lagda personer.

Om *radioförhållandena i avlägsna landsdelar* råda delade meningar. Några förorda

En klok husmoder använder

metallputsmedlet NICKOL

vilket icke innehåller frätande ämnen men ändå gör allting blixtnblankt.

Engros: **HERMANN DERLIEN A.-B.**
STOCKHOLM Kungsgatan 3

FRÄLSNINGSSARMÉNS

omtyckta

KAKAO

av fin-fin kvaliteten i vackra halv-kg-burkar el. i paket om 100 gr. **Pris 4:50 pr kg.**

berömda

CEYLONTEER]

av utsökta bästa kvaliteter pak. om 500, 250, 100 o. 50 gr. **Pris 12:—, 14:— pr kg.**

I parti och minut från

Frälsningsarméns Handelsdepartement
Östermalmsgatan 71. Stockholm. Tel. 67 63 23 (växel)

utökandet av antalet småstationer under den motiveringen, att en dylik åtgärd skulle underlätta ett mera omfattande reläande. Andra åter föreslår, att de nuvarande småstationerna ekonomiskt stödjas i större utsträckning men att deras utsändningar ej måtte ingå i riksprogrammet.

De olika *programpunkterna* ha blivit föremål för intresserade utläggningar. Man önskar t. ex. för *gymnastiken* även kvinnlig ledare och mindre ansträngande program samt gymnastikkvarten något senare på dagen. Man vill ha omväxlande manliga och kvinnliga ledare av *morgonandakten*, varjämte det önskemålet framställes, att även lekmän måtte få medverka. Från ett par håll anbefalles en andaktsstund även på aftonen. — *Förmiddagsutsändningen* ville man gärna ha utökad med program lämpligt för husmödrar, övriga hemma- varande samt gamla och sjuka, som ej orka lyssna till den sena kvällsunderhållningen. Förslag: bl. a. musik, program rörande hemmets arbete, förmiddagskurser för arbetslösa. — Beträffande *skolradion* anses mera detaljerade förhandsupplysningar i radiohäftet önskvärda. Språk och anordningar böra göras mera lättfattliga. Lämpligt med mera fortlöpande serier. Ökad tid för musik- och konsthistoria. — *Barnprogrammen* anses av några vara tillfredsställande. Andra åter anmärka på deras "flabbighet". Önskemål: mera sagor, gärna med inlagd musik. Borde emellanåt ledas av kindergartenlärarinnor, som kunde ge barnen uppslag till självverksamhet, särskilt med tanke på ensamma barn och barnen i obygderna. Uppfostran till djurvänlighet genom lämpliga inslag i programmen. Rörande den s. k. *praktiska kvarten*, en benämning, som på sina håll ogillas, framhålles behovet av rationalisering. Praktiska frågor böra behandlas omväxlande med teoretiska av kvalificerade föreläsarkrafter och ej ges i dess nuvarande ofta löjligt kåserande form. Kvinnor böra få vara med

vid utformandet, en vidare ram tillåtas och vinkar och råd ges på alla möjliga livets områden. — Beträffande *folkuppfostran via radion* borde enligt några ledamöters uppfattning samhällsfrågor behandlas grundligare och med mera målmedveten planering av den folkuppfostrande propagandan. Man önskar bl. a. språkkurser på förmiddagarna, undervisning i bokföreläsningar, kurser i hem- och barnavård, ungdomens psykiska och fysiska fostran, belysning av kvinnligt arbetsliv genom tiderna för att hos männen vinna större förståelse för kvinnosträvanden, mera föredrag i naturvetenskapliga och i humanitära ämnen som t. ex. djurskydd, sociala frågor, fredsfrågan, kurser i "föräldrauppfostran", stenografielektioner förlagda efter kontorstid m. m. — *Musikprogrammen* äro föremål för de svarandes livliga intresse. Man bör ej överskatta men ej heller underskatta våra inhemska förmågor, oftare än nu böra viktiga musikevenemang reläas. Enhetliga gramfonprogram i stil med t. ex. populärkonserter. Gedignare program, något som kanske underlättas genom anordnande av dubbelprogram. Mera symfonkonserter och d:o klassisk musik. Framstående förmågor borde engageras i långt större omfattning än nu är fallet. Utsändning från förstklassiga solistkonserter borde oftare förekomma. Mera orkestermusik. — *Radioteatern* bör söka finna sin egen stil. Samarbeta med intresserade unga författare anbefalles. Mindre "skräckdramatik", större utrymme åt gamla folkpjäser och korta pjäser med glatt innehåll. Beträffande uppläsningen så litet konventionellt deklamerande som möjligt. Noggrannare hänsyn till val av uppläsare, till röstens kvalitet, klangfärg och språkets dialektfria renhet. — *Dagsnyheterna* ge enligt många uppfattning alltför stort utrymme åt referat av händelser, som ej intressera lyssnarna. Två *verkliga* nyhetsutsändningar pr dag önskas, en om förmiddagen, en om kvällen.

Nya förbundsmedlemmar.

G ä v l e: fru Karin Berglöf, fröken Ingrid Rosendahl.

G ö t e b o r g: fru Elsa Bodman.

Mer utrikesnytt. — Bland önskemål i allmänhet: föredrag ej senare än kl. 9 e. m. Bättre lördagsprogram, verkliga föredrag på främmande språk o. s. v.

”Kvinnosak på avvägar” kallar red. Torvald Sachs en artikel i Fönstret, där han temperamentsfullt kritiserar radiokommitténs aktion. Han talar om likställighetspolitik efter olikställighetsprinciper och utlåter sig bl. a. sålunda: ”När det rör sig om områden, där både kvinnor och män äro verksamma, då bör naturligtvis vart och ett av dessa områden i den mån de kunna bli företrädda i radioledningen, vara representerade av den härför mest lämpade, oavsett könet.”

I radioledningen sitta utslutande män, i kommittéen och utredningar — på några få undantag när — likaså utslutande män. Innebär detta, att det ej skulle finnas kvinnor lämpade för uppdragen ifråga i lika hög grad som män? Nej, saken ligger nog annorlunda till. Det f i n n s kvinnliga kapaciteter på olika områden, men förmågan hos vederbörande att inse den kvinnliga kompetensen svider alltemellanåt.

Följaktligen återstår det oss endast att själva göra oss påminda om våra befogade rättigheter. Såvida hr artikelförfattaren ej kan anvisa oss någon framkomligare väg!

H u d i k s v a l l: fru Martha Vestberg.

H ä l s i n g b o r g: fröken Elsa Arfvidsson, fru Lalla Berglund, fru Ebba Bergman, fröken Britt Björnberg, fröken Tyra Hedström, fru Ingeborg Leijonflycht, fru Hilma Nilsson, R a m l ö s a, fröken Karin Nilsson, fru A. Ravén, fru Elin Sjö Dahl, doktor Karin Strömberg, fröken Anna Brita Svensson, fru Sigrid Svensson, fru Lizzie Sylvan.

K a r l s k r o n a: fru Dagmar Ahlbrandt, fru Dagny Berger, fru Elin Bolander, fru Selma Bolin, fru Millan Borgström, fröken Ester Christensson, fru Lisa Ericsson, fröken Ingrid Falck, fröken Augusta Leijonhielm, fröken Margarethe Müller, fröken Frida Nilsson, fru Hillevi Wahlström, fru Sigrid Åberg, fru Alice Åkerhed.

K a r l s t a d: fru Anna Bresky, fru Beth Bresky, fru Getrud Bonnevier, fru Nanny Edlund, fru Lisa Holmberg, fru Sofia Ljungvall, fru Greta Nerman, fru Frida Rosén-Magnusson, fröken Elsa Svensson, fröken Karin Uhr, fröken Greta Wehman, E k s h ä r a d, fru Olga Åhrstrand, K r i s t i n e h a m n.

L u n d: fru Mathilda Madsen, fru Natalia Möller, fröken Alma Westergren.

M a l m ö: fru Signe Ekfors, fröken Lily Nilsson.

N o r r k ö p i n g: fröken Anna Engström.

S t o c k h o l m: fru Ella Hesser, fru Calla Sandström.

S u n d s v a l l: fru Ingrid de Jounge, S k ö n s b e r g, fru Anna Groth, fröken Elin Hydén, fröken Rut Hydén, syster Margit Lindqvist, syster Betty Magnuson, fru Eva Pettersson, fr. Greta Stenfors, fru Bertha Öhrling.

V ä x j ö: fru Elsa Rickert, doktor Elisabeth Sandelius-Borner, doktor Anna Svanbeck, fru Berta Whitefield.

Tandteknikerelever

mottagas. Gedigen utbildning i modern kautschuk-, guld- och porslinsteknik.

Kurserna ledas av leg. tandläkare.
CENTRALLABORATORIET,
Vällingatan 37, Stockholm.

Permanentondulering

SALONG JAKOBSBERGSGAT. 6
”SUPERBE” T. 20 10 06 (inv. Sturepl.)

Med kalluft. Kr. 15:—

Allt inom yrket utföres av erfaren, skicklig personal under individuell omsorgsfull behandling.

Centralfängelset i Växiö.

Vårt enda KVINNO- FÄNGELSE under debatt.

”Några inblickar i fängvårdsarbetet bland kvinnor” hade assistenten vid Centralfängelset i Växiö fru *Elsa Richert* kallat ett föredrag, som hon den 12 febr. höll på Läkarsällskapet. Mötet var offentligt och i upplysningssyfte anordnat av Stockholmskretsen, publiken var fulltalig, och i den på inledningsanförandet följande livliga diskussionen framkommo så pass viktiga önskemål, att de förtjäna ett närmare beaktande i vidare kvinnokretsar.

Fru Richert gav på ett sympatiskt sätt en intressant och levande skildring av fängvårdsarbetet i allmänhet och Växiöarbetet i synnerhet. En fängvårdsmans uppgift är komplicerad, den rör sig om människors inre, om påverkan av människosjälar. En fängvårdsman blir också ödmjuk, han möter så ofta överraskningar. Man fick i tal:s sällskap företaga en rundvandring i fängelset, där en manlig direktör med två kvinnliga assistenter vid sin sida, av vilka den ena är s. k. redogörare och lärarinna, den andra innehar en rent kameral befattning, tillsammans med fängelseprästen och ett 20-tal vaktfruar utgöra funktionärerna.

F. n. avtjäna omkr. 60 fångar sitt straff där. Hon beskrev fängelseinteriörer och fångarnas liv i helg och söcken: ett 90-tal celler, varje celldörr med sin svarta tavla, på vilken fånges nr och data men ej namn finnas angivna. Man fick höra, hur fångarna, klädda i sina blå-viträndiga kläder — och med sin skyddande gråa huva över huvudet (för att hindra ett igenkännande, då de blivit frigivna) — tillbringa sin dag med symaskinssömnad i cellen, med handräkning, med skolundervisning, med promenader i promenadgårdarna. Vi gå förbi fängelseläkarens och tandläkarens rum — tandvården är i motsats till läkarvården ej fri —, och få kasta en blick in i ekonomiafdelningen.

Tal. förde oss vidare till ”BB”, en sal, där fängelsets 4 babies dväljas, av vilka 3 äro födda inom dess murar, talade om stunder med förtätad stämning i fängelsekyrkan, i bibliotek och skolsal och lät oss också få en inblick i fångarnas olika inställning under den första fängelsetiden, mellantiden, som förefaller dem lättast, och ”utgångskrisen”, då friheten — tanken på den är den

förenande länken — är dem en källa till både glädje och bävan. Inte många gå med bitterhet från fängelset. Tal. uppehöll sig vid isoleringen — ”en cellfånge liknar en båt, uppdragen på land” — dess avigsidor och fördelar och underströk till sist, att fångvårdsmannen trots allt är optimist. En gammal fängelsepastor hade en gång sagt följande: ”Innerst inne i varje människa finns en stor skatt, längtan efter det som är gott och rätt. Kunna vi ej upptäcka den hos fången, är detta ej enbart fångens fel utan också vårt eget.”

Diskussionen inleddes av fröken *Anna Rehnberg*, Hjo, vilken som vaktfru under 15 dagar i Växiö haft tillfälle studera förhållandena. Hon framhöll avigsidorna i såväl isolering som arbetsgemenskap och förordade en medelväg: gemensamhet under arbetet men isolering under sov- och fritid. Hon påtalade vaktfruarnas låga löner: 141 kr. ett för allt utan naturaförmåner, med en årlig 8 dagars tjänstefrihet, från vilka dock ev. sjukdagar avdragas. Hon efterlyste vidare mera omväxling i fångarnas arbete och framställde ett, som hon karaktäriserade det, utopiskt förslag, att fängelset skulle inrymmas i någon av de många herrgårdar, som i dessa dagar måste säljas. Då skulle ett rörligare arbete av olika slag kunna beredas fångarna och vävstolen ibland avlösa symaskinen. Slutligen betonade hon vikten och lämpligheten av att vårt enda kvinnofängelse också får en *kvinnlig direktör*, då en för denna post kvalificerad kvinna bör ha lättare än en man att förstå såväl fångar som personal.

Rektor *Maria Aspman* föreslog även mera omväxling i arbetet inom ramen av gällande förordningar, bl. a. lantbruksarbete och ansåg ”handräckning” ej nog utbildande eller skapande tillräcklig arbetsglädje för fångar, som fostras för att lära ett verkligt arbete.

Advokat *Mathilda Staël von Holstein*,

som vid besök i fängelset skaffat sig inblick i förhållandena, påpekade svårigheterna i att ordna den differentierade vård och likaledes arbete, som vore önskvärt. Hon trodde ej på införande av lantbruksarbete, som ej passar för t. ex. en kvinna, som suttit på en kontorsstol. Hon var ingen motståndare till isoleringen — den kan ofta hela ett söndertrasat sinne — men ansåg tiden för densamma onödigt lång. Hon framhöll önskvärdheten av två kvinnliga assistenter och såge gärna det kamerala arbetet lagt i händerna på en man — den enda befattning på hela institutionen, som borde handhas av en man — i stället för som nu på den ena kvinnliga assistenten. Vidare gick hon in för kvinnlig ledning från toppen och beklagade, att vaktfruarna äro placerade i lägsta lönegraden. En åldersgräns för dem borde finnas även neråt och social erfarenhet vara en nödvändig förutsättning för dessa befattningshavare. Men då måste också lönerna höjas. Maten ansåg hon vara för tung. — Vad sinnessjukavdelningen beträffar, underströk hon liksom övriga tal. önskvärdheten av en förändring så att t. ex. de straffriförklarade ej som nu behöva vistas inom ett fängelses utan i stället inom ett sjukhus' murar. Förvärvet av tomter för uppförandet av annex borde ej vara oöverkomligt, och man får beträffande detta som många andra berättigade önskemål hoppas på statsmakternas hjälp.

Byråchef *E. Wikjmark* i fångvårdsstyrelsen påpekade, att man inom styrelsen ej stode främmande för de framförda önskemålen. Han drog emellertid i tvivelsmål lämpligheten i att låta fångarna ägna sig åt lantbruksarbete — de flesta kvinnliga fångarna äro liksom de manliga från städerna och återvända vanligen efter frigivningen till sitt förra yrke — men förordade däremot mera trädgårdsarbete, ett förslag, som också står på organisationsnämndens reformprogram. Vad kravet på kvinnlig

direktör angår, möter detta enligt förordningarna inget hinder. Han uppmanade hugade kvinnor att söka tjänsten, när den blir ledig. Sinnessjukavdelningen behöver utvidgas — det är en brist, som konstaterats, fastän den hittills ej kunnat avhjälpas.

Efter ytterligare ett par repliker tackade ordf. fröken *von Plomgren* tal. och de i diskussionen deltagande och sammanfattade de önskemål som under kvällens lopp framkommit i förhoppning, att de också måtte vinna beaktande.

Om barn.

Ellen Lundberg-Nyblom dokumenterade sig i sina två memoarsamlingar som en god stilist med hjärtat på rätta stället och en vaken psykologisk blick. I det arbete, som skulle bli hennes sista, har hon ytterligare skärpt denna blick, och den samling små berättelser och episoder om barn, som boken innehåller, är ett ljust och vackert eftermäle. Hon har tagit sina små hjältar och hjältinnor från olika länder och latituder direkt ur livet utan pretention men med den varma förståelse och nyanterade uppfattning av de små individerna, som endast den sanna och verkliga barnavännen kan prestera.

Ellen Lundberg-Nyblom: Om barn.
Hugo Gebers förlag.

Konstverk restaureras förstklassigt.

1:ma ref. In- o. utländsk praktik. Humant arvode. PORTRÄTTBESTÄLLNINGAR. Konservator A. Liedbeck, Herkulesg. 30, S t h l m. Tel. 20 68 82.

F.-B.-F.-kretsarna.

Gävlekretsen sammanträdde d. 29 jan. i S:t Ansgars hus till årsmöte under fru Anna Klingbergs ordförandeskap. De styrelsemedlemmar, som voro i tur att avgå, omvaldes. Avsägelse förelåg från fru Jenny Höjer, fru Elsa Andersson, fröken Elna Sidvall. I deras ställe valdes fru Karin Berglöf, fru Märta Hedberg och fröken Ingrid Rosendahl.

Fruarna Anna Klingberg och Hedvig Törjeson med fru Edith Norrbom från styrelsen och från kretsen fruarna Anna Berggren och Gerda Serrander med fru Ellen Franzén som suppl. utsågos till representanter vid årsmöte och jubileumsfest i Stockholm. Ordf. höll ett minnestal över fröken Anna Sundbom. — Kretsen uppdrog åt styrelsen att utarbета förslag om bästa sättet att uppbringa penningmedel till jubileumsfonden, fru Klingberg läste upp ett föredrag av grevinnan Jutta Wechtmeister, "Nutida kvinnoansvar", livligt uppskattat, varefter tesupé med underhållningsprogram vidtog.

Halmstadskretsen firade under stor tillslutning sin sedvanliga Luciafest d. 8 dec. Fröken Signe Håkansson föredrog valda stycken ur Lindorms bokfilm om Selma Lagerlöf. Luciorna med tärnor höll ett varmt tal till minnet av kretsens förra kassör, fröken Ebba Pagander, som avled 1 jan. 1933. Fröken Signe Håkansson läste en av den bortgångnas älsklingsdikter, Dödens ängel av Wallin, varefter fröken Karin Johansson sjöng ett par sånger ackompanjerad av fröken Linneranz.

Karlstadskretsen sammanträdde den 21 nov. 1933 på Stadskällaren för att dryfta frågan om upprättande av en F.-B.-Fs: sjuksköterskebyrå i Karlstad. Ett sakrikt och klarläggande föredrag, "Vilka uppgifter har en F.-B.-F:s sjuksköterskebyrå?" hölls av fröken Greta Meuller, Stockholm.

Kristianstadskretsen sammanträdde d. 14 dec. på Industrihotellet, varvid fru Agnes Ingvar-Nilsson höll föredrag om "Kvinnorna och samhället".

Lundakretsen hade årsmöte d. 25 jan. under ordförandeskap av fru Carola Eklundh. Sedan års- och revisionsberättelsen upplästes och godkänts förrättades styrelseval. De i tur avgående ledamöterna, fruarna Eklundh, Palmér, Nordström, Lehmann och Hazelius, omvaldes.

Till kretsordf. återvaldes fru Carola Eklundh. Likaledes omvaldes revisorerna och deras suppleanter. Till ombud vid F.-B.-F:s årsmöte, utsågos fruarna Eklundh, Herrlin, Petrén, Palmér, fröken Åkesson, fröken Persson med fru Nordström som suppleant, fröken Jönsson och fru Mårtenson.

Därefter höll fru Anna Herrlin föredrag om: Fakta och data ur skandinaviska kvinnorörelsens historia. Talarinnan började med att sätta in dessa fakta och data i deras historiska uppkomst genom upplysningstidens läror om de mänskliga rättigheterna och alla mänskors själsliga likhet. Det blev en levande och saklig skildring av den hängivna och målmedvetna kamp, som förts av ansvarskännande kvinnor och män för att åt den skandinaviska kvinnan erövra en fullt medborgarrättsligt erkänd ställning i samhället.

Citat ur riksdagsdiskussioner och humoristiska exempel från vardagslivet kryddade den intressanta framställningen.

Efter föredraget och vid det därpå följande samkvämet utfördes sång av herr E. Gustavsson.

Malmöskretsen hade d. 22 jan. sitt första sammanträde för år 1934.

Sedan en del föreningsärenden behandlats meddelade ordf., fru Quensel, att kretsstyrelsen beslutat utdela den Sederholmska donationens stipendier sålunda: två elever vid Rimforsa lanthushållningsseminarium

skulle erhålla 800 kr. vardera, en elev vid Akademiska sjukhusets i Uppsala sjuksköterskeskola 300 kr. samt en elev vid Södra Sveriges sjuksköterskehem i Lund 150 kr. Samtliga stipendiater äro skrivna i Malmö så som donationsbrevet föreskriver.

Det föredrag som därefter hölls av rektor Josua Mjöberg, Lund, om Fredrika Runeberg, skaldens maka, fångade i allra högsta grad åhörarnas intresse och beredde dem en verklig högtidsstund.

Aftonen avslutades med supé och samkväm.

Stockholmskretsen sammanträdde d. 22 jan. på Föreningen Årsta, varvid fröken Laura Stridsberg höll ett synnerligen fängslande föredrag om Karin Eks liv och diktning samt uppläste ett urval av hennes diktning.

Stockholmskretsens Fredrika-Bremerskola inledde vårterminen d. 19 jan. med sedvanlig föredragsafton. Fru Greta Lindberg-Strömbom gav en jämförande analys av Almqvist som Songesdiktare och -kompositör samt föredrog valda Songes och ur Fredmans Epistlar till ackompanjemang av fröken Alida Valentín.

Varbergskretsen samlades den 7 dec. å Stadshotellet till en synnerligen talrikt besökt, angenäm Luciafest. För underhållningen sörjde fru Hedvig Svedenborg, som föredrog en av henne själv författad "Filmnovell", samt sekreteraren, som berättade om en sommarfärd till Finland. Lucia och hennes tärnor bjödo på kaffe. Sedan följde sång och musik samt julklappsutdelning.

Ystadskretsen anordnade julfest på hotell Continental den 13 dec. Efter att ha hälsat medlemmarna välkomna föredrog ordf., fröken Elin Strandberg, en av Herta Odemans berättelser. Vidare bjöds på

Rudolph Björklund & C:o
Tapeter Malmorgsg.8
 Stockholm

ANDERSSONS

Damfrisering

Centralbadet, Stockholm.

REKOMMENDERAS.

Elegant. Förstklassig.

pianomusik av fru Sigrid Sundström och sång av fru Törnquist. Kaffe serverades vid festligt dukade bord. För att stödja Förbundets verksamhet anordnades en försäljning av handarbeten, skänkta av kretsens medlemmar.

En Ystadsbo, herr Knut Körling, roade medlemmarna med en utomordentligt skickligt utförd trolleriföreställning. Till sist, när alla hade bänkat sig vid ett inbjudande "gottbord" höll fröken Neumann ett föredrag om gamla julseder och -sägner.

Östersunds kretsen hade tagit initiativet till att jämte samtliga stadens kvinnosammanslutningar inbjuda till ett möte å teatersalongen den 24 nov. Dr Hanna Rydh Munck af Rosenschöld hälsade de närvarande välkomna, varpå hon överlämnade ordet till dr Lydia Wahlström. Dr Wahlströms föredrag "Kvinnorna inför världskrisen", som särskilt berörde den tyska kvinnans ställning för närvarande och hennes svårigheter i konkurrensen på arbetsmarknaden, åhördes med stort intresse. Fröken Ljunggren avtackade föredragshållarinnan och uppläste ett förslag till resolution, som antogs av de närvarande. Efter-

åt intogs supé å Hov, varvid dr Wahlström hyllades i flera anföranden.

Den 7 december hade kretsen ordnat Luciafest å Hov. Festen, som var synnerligen talrikt besökt, inleddes med en Lucia tablå. Efter kaffet, till vilket sjöngs en trevlig bordsvisa, uppfördes en sketch, "Klapp-Inslag".

Internationella alliansen kommer att hålla nästa kongress i Stambul våren 1935.

Bulgariens kvinnor (Union des Femmes Bulgares) har härförleden hållit ett möte i Yambol. Unionen har 87 underavdelningar. Man dryftade kvinnornas utbildnings- och arbetsvillkor, inte minst likalöns-principen och särslagstiftningen för kvinnliga arbetare.

Svensk Damtidning har instiftat en akademi, vilken årligen i januari kommer att utdela ett pris på 1,000 kr. som erkännande av någon framstående kvinnlig kulturgärning. Akademien består av 11 framstående medlemmar med fröken Ida von Plomgren som ordf., grevinnan Fanny von Willamo-witz-Moellendorff som v. ordf. och konstnärinnan Annie Bergman som sekr. Författarinnan Sigrid Leijonhufvud blev 1934 års pristagarinna.

Herthas redaktionskommitté består, förutom av tidskriftens redaktör, av: Karin Fjällbäck-Holmgren, Ida von Plomgren och Axianne Thorstenson.

Kobbs
Äkta Kinesiska Théer

Obs! Lilafärgade etiketter

Peking
Canton
Hongkong

REKOMMENDERAS AV HERRAR LÄKARE

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET**. Redaktör: *Margareta von Konow*.

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postuppl.: 1/1 år kr. 5:—, 1/2 år kr. 2:75. Lösnummer 50 öre. Redaktion och expedition: 48 Klara bergsgatan, Stockholm. Redaktionstid: tisdagar och fredagar kl. 1—3. Telefon: 20 48 50. Expeditionen: kl. 11—4 varje söckendag. Telefon: 20 48 50, 10 27 62.

Villa Vettra Flickpension för huslig utbildning

Börjar 6 juni sin 2 ½ månaders erkänt lärarika o. angenäma husmoders-, handarbets- och vävkurs, för bildade unga flickor. Fackutbildade lärarinnor. Valfria ämnen. Strand och klippor. God envårdnad. Begär prospekt. Fru Elvira Giöbel Hammar, Askersund.

Sigtunaskolans Slöjdkurser

i SIGTUNA 14 juni—28 juli 1934.

Ledare: Arkitekt Carl Malmsten.

Anmälan om deltagande skall insändas före 10 maj till Sigtnaskolans Rektorsexpedition, där även prospekt erhållas.

Carl Malmsten,

Arkitekt. Norrmalmstorg 12, Stockholm.

Harry Cullberg,

Rektor. Sigtuna.

Tidstrand - FILTEN

Varm, mjuk, ullig. Skänker god sömn!

Den vävda Tidstrand-etiketten i ett av filtens hörn garanterar HÖGSTA KVALITE.

Tillverkare:

FALU YLLEFABRIKS A/B. Sågmyra.

Säg det med Blommor!

Kärkommen
blir varje hälsning,

varje lyckönskan, som säges
med blommor — särskilt om
den kommer långväga ifrån.

Blommor kunna sändas 100
mil på några timmar genom

Blomsterförmedlingen

LÄGG MÄRKE till
Blomsterförmedlingens märkel